

ידיעון - יולי 2016

מענק מחקר

עיצוב עירוני רגיש למים: הערכת מדיניות ופרויקטים שבוצעו בישראל

פרופ"ח טל אלון-מוזס, פרופ"מ מישל פורטמן ופרופ' אמריטה נעמי כרמון

מענק בסך 374,000 ש"ח מטעם קק"ל בנושא עיצוב עירוני רגיש למים: הערכת מדיניות ופרויקטים שבוצעו בישראל.

המחקר מהווה חלק ממחקר ישראלי ובינלאומי שמטרתו קידום תכנון ערים רגישות מים. משתתפות במחקר האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת בן גוריון, הטכניון ואוניברסיטת מונאש מאוסטרליה. צוות המחקר כולל בנוסף את דר' שולה גולדן ונדב שפירא.

מענק מחקר

מענקי הקרן הלאומית למדע - ISF

ברכות לפרופ' אמריטה נעמי כרמון, פרופ"מ אפרת איזנברג, פרופ"מ דניאל אורנשטיין ופרופ"מ אסף שוורץ על הזכייה במענקי המחקר!

מחקרה של פרופ' נעמי כרמון עם נאווה קיינר פרסוב בנושא הערכת אסטרטגיות להתחדשות מגורים: שילוב מתודולוגיות מחקריות כבסיס להעשרת ידע תיאורטי ופרקטי

מחקרם של פרופ' יהודה קלעי ופרופ' משנה אפרת איזנברג – סימולציית התנהגות אנושית בסביבות לפני בנייתן פרופ' משנה דניאל אורנשטיין - מחקר בנושא פיתוח והערכה של מסגרת מקיפה לזיהוי, אפיון והערכת שירותי מערכת אקולוגית תרבותית

פרופ' משנה אסף שוורץ – מחקר בנושא תכנון של טבע בעיר: כיצד ניתן לשלב טבע בערים כדי למזער את הפגיעה במגוון הביולוגי ולמקסם תועלת לתושבים?, וציוד למחקר סוציו-אקולוגי במעבדה ובשדה.

התחדשות עירונית: הערכת אסטרטגיות לחידוש אזורי מגורים

נאוה קיינר פרסוב, פרופ' נעמי כרמון

המחקר עוסק בשתי סוגיות עיקריות: האחת – אסטרטגיות להתחדשות מגורים עירוניים – על בסיס לימוד המדיניות במדינות נבחרות, מוצעת טיפולוגיה של אסטרטגיות לחידוש מגורים, המודגמת באמצעות חקרי מקרה מאותן מדינות. השנייה – הערכת אסטרטגיות, מנקודת מבט של הוגנות חברתית (social equity), המתייחסת לשלושה מדדים ראשיים: צדק חלוקתי – תועלות ועלויות הפרויקט, בעיקר מבחינתם של התושבים הוותיקים, מי שהתגוררו במקום לפני חידוש; צדק הליכי – מידת השיתוף/השתתפות התושבים בקבלת ההחלטות הנוגעות לחייהם; קיומו והשפעותיו של עירוב חברתי-כלכלי במגורים, בעיקר מגורים יחד של תושבים ותיקים וחדשים. מדדי ההערכה יושמו במחקר אמפירי, שבחן את שתי האסטרטגיות המרכזיות בישראל בשנות האלפיים. המחקר מציג, לראשונה בישראל, בחינה של האסטרטגיות ותוצאותיהם לאחר אכלוס פרויקטים שבוצעו. הממצאים מבוססים על עדויות ממקורות מגוונים, בעיקר ראיונות עם תושבים ותיקים (שגרו במקום לפני חידוש) וחדשים (שעברו למקום לאחר חידוש). השיחות נערכו בסלון ביתם החדש/מחודש וכללו שאלות השוואתיות רבות, סגורות ופתוחות. כמו כן, נערכו ראיונות עם פעילים מקומיים ובעלי תפקידים בסקטור הציבורי והפרטי.

רנט קונטרול: ניתוח מדיניות של שכירות בארץ ובעולם

ד"ר ניר מועלם

המחקר מנתח את הבעיות הקיימות בחוק השכירות והשאילה הישראלי מתוך ראייה בינלאומית משווה. במסגרת זו משווה הדו"ח בין הסדרי שכירות במספר מדינות בעלות כלכלה מפותחת במערב (קליפורניה בארה"ב, אונטריו בקנדה ואנגליה). המחקר היווה חלק מפרויקט משותף של עיריית תל אביב ומרכז הצעירים של העירייה (מזא"ה 9) לצורך גיבוש יוזמה לתיקוני חקיקה בתחום השכירות בישראל. הניתוח המשווה שבדו"ח שימש כאחד ממקורות המידע בעבודה על תיקונים בחוק הישראלי הקיים ואף צוטט בהחלטת הממשלה בנושא.

[לקריאת דו"ח מחקר <<](#) [לאתר הפרויקט של עיריית תל אביב >>](#)

זיהוי נקודות התערבות למניעת פסולת ימית/חופית ממקורות יבשתיים

פרופ"מ מישל פורטמן

מחקר זה הינו פיילוט למחקר רחב יותר שיעסוק ביצירת "פרקטיקות מיטביות" למניעת פסולת ימית וחופית ממקורות יבשתיים. מקרה הבוחן הינו ג'יסר א זרקה; בו קיים כפר דייגים קטן ומסורתי ובו עדיין מתקיים דייג ארטיזנלי וישנם תכניות לפתח ענף של אקו-תיירות מסביב לכפר זה. למחקר שלושה חלקים נפרדים שמשלבים ביניהם להשגת מטרות המחקר: הראשון - הגשת שאלונים הבוחנים איך תושבי ג'יסר (וביניהם הדייגים) רואים את הפסולת הנמצאת במרחבים ציבוריים שונים (ברחובות, בכפר הדייגים ובחוף רחצה); השני - רעיונות עומק (מחקר איכותני) עם הדייגים לגבי הבנת ההשפעות השונות של פסולת על הסביבה החופית והימית; והשלישי - אפיון הפסולת החופית מבחינה כמותית ומרחבית.

בחינת תפיסות חזותיות נופיות של הציבור לגבי יער ביריה ומירון בעקבות הטיפולים בנזקי שלגים

פרופ"מ דניאל אורנשטיין, פרופ"מ אפרת איזנברג, ד"ר חגית זמרוני

במחקר הזה, אנו מפתחים שיטות להערכת תפיסות הציבור את הערכים החזותיים והנופיים שמספק היער לאחר אירוע של זקי שלגים, וטיפולי שיקום שהתבצעו בעקבותיו, כמו כריתה, גרירת עצים, וריסוק החומר העצי המתי בקרקעית היער. במחקר נבדוק כיצד הציבור מתייחס לנופים החדשים המתגלים באזורים אלו של היער. בהעדר מדדים מוכרים להערכת נופי היער באזורים שעברו טיפולים מסוג זה, המחקר הנוכחי מבקש למלא חסר זה ולזהות את החוויות והתפיסות של אנשים המתבוננים ביער (באזורים מטופלים ולא מטופלים), ובעיקר את העדפותיהם לגבי האופן בו היו רוצים שייראה היער. המחקר מתבצע במימון קרן קיימת לישראל.

השפעת הגעת הרכבת לאזור בית שאן על ההתפתחות העתידית של האזור -

ניתוח רב מערכתי

פרופ' אמנון פרנקל, ד"ר עידן פורת

המחקר מתבצע במימון JFNA – הפדרציות היהודיות צפון אמריקה באמצעות "גשר לעתיד".

רכבת העמק מתוכננת להגיע לאזור בית שאן בשנת 2018. הגעת הרכבת תשנה את נגישות האזור למרכזי המטרופולינים חיפה ותל אביב. השינוי עשוי לטמון בחובו השפעות על מגוון נושאים אשר יחוללו שינוי באזור ויבואו לידי ביטוי בתחומי חיים שונים. מטרת המחקר לנתח ולאמוד את השינוי שעשוי לחול באזור כתוצאה מהגעת הרכבת. נתוני בסיס למחקר מצויים בדוחות התבחין ובדוח האסטרטגי אשר הוכנו לאזור במחקר קודם במימון גשר לעתיד ב-2013. ממצאים ראשוניים מצביעים כי הגעת הרכבת לאזור בית שאן ועמק המעיינות תאפשר הגעה בזמני יוממות סבירים למספר מוקדי תעסוקת ידע חשובים הנמצאים בטבעת הראשונה והשנייה של מטרופולין חיפה (עפולה, מגדל העמק, יקנעם עילית) ובזמני נסיעה סבירים למרכז המטרופולין עצמו. המשמעות עבור תושבי האזור היא נגישות למוקדי תעסוקה, רפואה, השכלה ושירותים אשר לא היו נגישים עבורם בעבר. אזור הצ'ק פוסט, מת"מ, רמב"ם, קריית הממשלה, הטכניון ואוניברסיטת חיפה, מהווים מוקדי משיכה חזקים באזור הצפוני של מדינת ישראל והמהווים את ליבו וכובד משקלו של מטרופולין חיפה. מוקדים אלו יהיו נגישים בטווחי נסיעה של כשעה מבית שאן לעומת זמני נסיעה כפולים לפני כניסת רכבת העמק. לשינוי זה עשויה להיות השפעה על גידול האזור ושינוי מאזן ההגירה שטומן בחובו שינויים ניכרים בפרופיל האוכלוסייה המתגוררת באזור והעלאת רמתה הכלכלית-חברתית. השפעות נוספות צפויות על מערך שימושי הקרקע המניבים – כדאיות הוספת שטחי מסחר באזור לטובת האוכלוסייה המקומית, על צורכי מערכת החינוך ופיתוח מערך הדיור.

תשתיות מאובטחות לאורך חוף הים התיכון הישראלי – ערך או נטל לסביבה הימית?

פרופ"מ מישל פורטמן וענת שבתאי

מחקר זה בוחן את האופן שבו מבנה תשתיות ימיות ים התיכון, פעילות האדם בהן ונגישות האזור לקהל הרחב משפיעים על הסביבה הימית הטבעית בשטחן. שיטות המחקר הייחודיות משלבות עבודת שטח, מידול המערכת האקולוגית הימית בסביבת התשתיות, בחינת תרחישי ניהול שונים והשפעתם על הסביבה הטבעית ובחינת הליכי תכנון תשתיות ימיות בישראל. המחקר ממומן על ידי משרד התשתיות.

קורס - מתכננים במגזר הכפרי

פרופ"ח פנינה פלאוט ומתכנן טובי אלפנדרי

קורס מתכננים במגזר הכפרי הוא השתלמות המתקיימת במרכז לחקר העיר והאזור במשך 7 שנים כשהמחזור האחרון הסתיים ביוני האחרון. השתלמות זו היא ייחודית בארץ מבחינת תכניה והיא מיועדת להכשיר מתכננים ואנשים העוסקים בתחום התכנון בנושאי התכנון במגזר הכפרי על כלל היבטיו. ההשתלמות מתקיימת במשך 21 מפגשים של 8 שעות סה"כ 168 שעות ומעניקה לזכאים המבקשים זאת גמול השתלמות.

הרעיון להשתלמות זו נרקם ממפגש עבודה בין עו"ד דודו קוכמן, המחבר בין הגורמים הרבים הפועלים במגזר הכפרי, לבין פרופ' רחל אלטרמן מהמרכז לחקר העיר והאזור. עד כה הניבה השתלמות זו מעל 200 בוגרים, שהגיעו מכלל הגופים הפועלים במגזר הכפרי – משרדי הממשלה, מועצות אזוריות, יישובים כפריים, מהמגזר הפרטי ומהאקדמיה. בנוסף הניבה השתלמות דו"חות מקצועיים שפורסמו במרכז - פרי עבודות הגמר של הקורס. דו"חות אלה היוו תרומה חשובה מאד לספרות המקצועית הסובלת ממיעוט מחקרים בתחום. הכשרה זו הביאה גם לגיוס תלמידים חדשים לתואר שני במסלול לתכנון ערים, שהעשירו אותו בסטודנטים העוסקים בתכנון במגזר הכפרי.

ההשתלמות שינתה בפועל את השיח התכנוני ביחס למגזר הכפרי והעניקה כלים חשובים לבוגרי הקורס המייצגים אינטרסים שונים של המגזר בוועדות התכנון. קבוצות הבוגרים שהתגבשה בכל מחזור הפכה לקבוצת עמיתים להתייעצות וחשיבה משותפת שמגבירה עוד יותר את איכות קבלת ההחלטות כיום לגבי המגזר הכפרי. הקבלה לקורס כרוכה בראיון אישי של כל מועמד והערכת וועדת הקבלה לקורס את מידת תרומתו לקורס ומידת תרומת הקורס לו בפרט ולמגזר הכפרי ככלל. וועדת ההיגוי תשב בימים הקרובים על הכרזה על פתיחת המחזור השמיני של הקורס, שיחל כנראה בתחילת ינואר 2017.

לאחרונה פורסמו שתי חוברות נוספות המאגדות את עבודות המשתתפים בקורס בשנת 2011 ובשנת 2013

פרויקט MARE-NOSTRUM

פרופ' רחל אלתרמן - חוקרת ראשית

בסוף שנת 2015 התקיימו מספר כנסים לסיכום הפרויקט. אחד החשובים שבהם היה כנס אקדמאי של כ-20 מומחים מ-13 מדינות שהתכנסו בטכניון כדי להציג את המצב הרגולטורי והפיזי של חופי הים במדינותיהם כמו גם ללמוד ולבחון את מערכת הכלים שפותחה במסגרת הפרויקט להשוואה בין מערכות ניהול חופים. הכנס כלל מומחים מישראל, יוון, ספרד, פורטוגל, צרפת, גרמניה, סלובניה, ארה"ב, אוסטרליה, דנמרק, הולנד, איטליה. המומחים שהשתתפו בכנס הכינו דו"חות מפורטים בנוגע להיבטים המשפטיים ומערכות הניהול של החופים בארצותיהם. השוואה בין מדינות בוצעה על פי שורה של נושאים, בהם בעלות ציבורית על שטחי חוף, הגדרת החוף באמצעות קו אפס (demarcation), קו נסיגה שבו חל איסור על פיתוח (setback zone), נגישות אופקית ואנכית לחוף, תכנון עירוני ואזורי, מידה של בנייה בלתי חוקית והיקף אכיפה ועוד. דו"חות אלו של מומחים אקדמיים, שייצעו לפרויקט מעבר לשותפים הישירים, יחד עם הדו"חות שהוכנו על ידי השותפים הישירים בפרויקט – מעניקים תמונה רחבה על מצב הרגולציה של חופי הים התיכון. בנוסף למדינות אלה, הוכנו במסגרת הפרויקט גם דו"חות ראשוניים על המצב בארבע מדינות צפון אפריקה (באמצעות השותפים הירדנים).

ניתן לקרוא את הדוחות שהתפרסמו במסגרת העבודה על הפרויקט ב[אתר הפרויקט](#)

למעקב אחר הפרויקט ב[פייסבוק](#) | לעמוד הפרויקט ב[אתר המרכז](#)

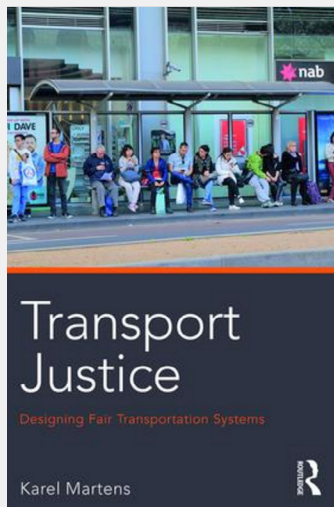
הסיור בישראל שקיימנו במסגרת הכנס האקדמי כלל הצגת מאבק ציבורי להגנה על חוף (בחוף בצת), דילמות וקונפליקטים בפיתוח ושימור עיר חוף עתיקה בעלת אוכלוסייה מעורבת (עכו), קריסה של המצוק החופי והאמצעים הננקטים להגנתו (אפולוניה) וסיור ערב ביפו ללימוד הקונפליקטים בפיתוח נמל עתיק בעיר תוססת.

ספר חדש | Environmental Planning for Ocean and Coasts

פרופ"מ מישל פורטמן

חופי האוקיינוסים והימים נתונים כיום לפיתוח מואץ במסגרתו מוקמים נמלים, תחנות כוח, ומתקני התפלה ועוד. מגמה זו גוברת נוכח התמעטותם של משאבים כגון מזון, אנרגיה ומרחב מגורים בסביבה היבשתית וגידול אוכלוסין. אזור הממשק בין ים וחוף מהווה סביבה ייחודית, המאופיינת בשינויים תמידיים ורגישה מאוד לתופעות כגון ריבוי סופות עזות ועליה בגובה פני הים שחלקן קשורות בשינויי אקלים גלובליים. הספר מציג את הצעדים הדרושים לתכנון וניהול הסביבה הימית והחופית עם דגש על הגנה על הסביבה הטבעית. הוא כולל יסודות לתכנון ימי וחופי ותפיסות חשובות מניהול משאבי טבע. הוא סוקר את הגישות הנפוצות היום בקרב מתכננים בתחום תוך כדי התמקדות בטכנולוגיות ובכלים חדשניים העומדים לרשותם. ההקדמה לספר נכתבה על ידי פרופ' אמריטוס מייקל אורבך מבית הספר לסביבה באוניברסיטת דיוק, ארה"ב.

[לקריאה נוספת וקישור לספר >>](#)

ספר חדש | Transport Justice: Designing fair transportation systems

פרופ"ח קרל מרטנס

הספר מציג גישה חדשה לתכנון תחבורה, המבוססת על עקרונות של צדק. קרל מרטנס מתחיל מכך שההתמקדות במדיניות ותכנון תחבורה היא על הביצועים ודרכים לשיפור מערכות התחבורה. הפערים שתחבורה ונגישות לא צודקת יוצרים הם רבים, ונדרש שינוי במדיניות התכנון של מערכות התחבורה על מנת לגשר על כך. הספר טוען שלממשלות יש חובה בסיסית לספק לכל אדם תחבורה ונגישות הולמת ובכך למתן ולצמצם את הפערים החברתיים שנוצרו לאורך השנים.

[לקריאה נוספת וקישור לספר >>](#)

פרסום עבודת מחקר | **תכנון רגיש למים (תר"מ) בכבישים בינעירוניים בישראל: העצמת תועלות אקולוגיות וחברתיות,**

[לקריאה](#)

באמצעות שימוש בנגר הכבישים

עבודת המחקר בשיתוף בין המרכז לחקר העיר והאזור בפקולטה לארכיטקטורה בטכניון ובית הספר פורטר באוניברסיטת תל אביב.

הפרסום מורכב מהחלקים הבאים: ביניהם הצגת גישות חדשניות לתכנון כבישים, שילוב מערכות לניהול נגר כבישים להפקת תועלות מגוונות, אקולוגיות וחברתיות; "ארגז כלים" לתכנון – גישה תר"מית לתכנון מסדרונות כבישים בינעירוניים, הכוללת את מטרות התכנון, עקרונותיו ופירוט אמצעים ליישומן; דוגמא ליישום הכלי התכנוני באמצעות מקרה בוחן של קטע מכביש 6; פרק דיון ומסקנות.

המחקר פורסם גם כמאמר בכתב העת העברי תנועה ותחבורה, גליון 115, עמודים 8-15

Affordable Housing Plans in London and New York: Between Marketplace and Social Mix

Marom N. and Carmon N. • *Housing Studies* 2015, pp. 993-1015

[READ MORE](#)

Planning with communities in regeneration projects: Towards a gendered civic capacity

Fenster Tovi and Eizenberg Efrat • *Gender, Place & Culture: A Journal of Feminist Geography* • 2016

[READ MORE](#)

Political-economic urban restructuring: urban allotment gardens in the entrepreneurial city

Eizenberg Efrat, Tappert Simone, Thomas Nicola and Zilans Andis • *In Bell, S., Fox-Kämper, R., Keshavarz, N., Benson, M., Caputo, S., Noori, S., & Voigt, A. (Eds.). Urban Allotment Gardens in Europe. Routledge (pp 94-116) • 2016*

התחדשות עירונית: בחינת אסטרטגיות ומודלים להתחדשות מרחבים עירוניים

[לקריאה](#)

אפרת איזנברג, מור שילון, טל קולקה • ינואר 2016

Community-Level Environmental Projects as Learning Tools for Planners: A case study of graduate planning students

Portman, M. E. and Teff-Seker, Y. • *Environmental Education Research* • 2016

[READ MORE](#)

Incorporation of Socio-Economic Features' Ranking in Multicriteria Analysis Based on Ecosystem Services for Marine Protected Area Planning

Portman, M.E., Shabtay-Yanai, A., Zanzuri, A. • *PLoS ONE 11(5): e0154473* • May 2016

[READ MORE](#)

Environmental Tastes, Opinions and Behaviors: Social Theory in the Service of Ecosystem Service Assessment

T. Katz-Gerro and D.E. Orenstein • *Ecology and Society. 20(3): 28* • 2015

[READ MORE](#)

The Immersive Visualization Theater: A new tool for ecosystem assessment and landscape planning

Orenstein, D.E., H. Zimroni and E. Eizenberg • *Computers, Environment and Urban Systems* • 2015

[READ MORE](#)

Using the ecosystem services framework in a long-term socio-ecological research platform: Lessons from the Wadi Araba desert, Israel and Jordan

Orenstein, D.E. and E. Groner • *In: Rozzi, R., Pickett, S.T.A., Callicott, J.B., Chapin, F.S., Power, M.E. and Armesto, J.J. (eds): Earth Stewardship: Linking Ecology and Ethics in Theory and Practice. Springer. Dordrecht, Germany.*

"Desert Gardens" vs "Gardens in Deserts" – Contrasting Approaches to Arid Landscape Design

Noy Ivanir, A., N. Lissovsky and D.E. Orenstein • *Pp. 168-173 in Niin, G. and Mishra, H.S. (eds.). Landscapes in Flux, Proceedings of the 2015 ECLAS Conference. Tartu, Estonia.* • 2015

[READ MORE](#)

Unpacking the People–Biodiversity Paradox: A Conceptual Framework

Tristan J. Pett, Assaf Shwartz, Katherine N. Irvine, Martin Dallimer, and Zoe G. Davies • *BioScience* • April 2016 [READ MORE](#)

Making the EU Legislation on Invasive Species a Conservation Success

Simon Tollington, Anne Turbé, Wolfgang Rabitsch, Jim J. Groombridge, Riccardo Scalera, Franz Essl and Assaf Shwartz • *Conservation Letters* • November 2015 [READ MORE](#)

Expertise in the Name of Diplomacy: The Israeli Plan for Rebuilding the Qazvin Region, Iran

Feniger Neta and Kallus Rachel • *International Journal of Islamic Architecture, volume 5 number 1* • March 2016 [READ MORE](#)

Citizenship in action: participatory urban visualization in contested urban space

Kallus Rachel • *Journal of Urban Design* • May 2016 [READ MORE](#)

Visuospatial search in urban environment simulated by random walks

Asya Natapov, Daniel Czamanski & Dafna Fisher-Gewirtzman • *International Journal of Design Creativity and Innovation*, DOI: 10.1080/21650349.2015.1130651 • 2016 [READ MORE](#)

Labor agencies and the temporality of struggles: A comparative study in the Israeli periphery

Nir Cohen, Meirav Aharon-Gutman • *Geoforum* • August 2016

[READ MORE](#)

אין מקום לפוליטיקה בשכונה: אמנות ציבורית בשכונת קו תפר בירושלים - בין הפוליטי לחברתי

[לקריאה](#)

מירב אהרון גוטמן • תיאוריה וביקורת 46, עמ' 91-116 • 2016

Why accessibility measurement is not merely an option, but an absolute necessity

Karel Martens • In: N. Punto and A. Hull (eds.) *Accessibility tools and their applications*, Routledge • 2016

[READ MORE](#)

Agent-based models and self-organisation: addressing common criticisms and the role of agent-based modelling in urban planning

Sara Levy, Karel Martens, Robert van der Heijden • *The Town planning review* 87(3):321-338 • May 2016

[READ MORE](#)

The Potential Impact of Vehicle-to-Vehicle Communication on On-Street Parking Under Heterogeneous Conditions

Geert Tasseron, Karel Martens, Robert van der Heijden • *IEEE Intelligent Transportation Systems Magazine* 8(2):33-42 • 2016

[READ MORE](#)

Accessibility and Potential Mobility as a Guide for Policy Action

Karel Martens • *Transportation Research Record Journal of the Transportation Research Board* 2499:18-24 • 2015

[READ MORE](#)

פרופ' אמריטה נעמי כרמון קיבלה את אות יקירת התכנון

בחודש פברואר נערך הכנס השנתי של איגוד המתכננים, במסגרתו קיבלה פרופ' נעמי כרמון את אות יקירת התכנון.

פרופ' כרמון היא מבכירות הסוציולוגיה האורבנית בישראל, חלוצה מרכזית בקידום המחקר וההוראה בתחום ההיבטים החברתיים בתכנון והשפעתה על עולם התכנון בארץ רבה ביותר לאורך שנים רבות. עבודותיה בתחום מדיניות הדיור והתחדשות עירונית שופכות אור על נקודות המבט של התושבים, מדגישות את חשיבותו של תכנון התומך בחיזוק אוכלוסייה מקומית, ומזהירות מפני הסכנות שבתכנון המבוסס על שיקולים כלכליים בלבד, העלול לפגוע באיכות החיים של התושבים, במיוחד באוכלוסיות החלשות. פרופ' כרמון מעורבת לאורך השנים בתהליכי תכנון מרכזיים שהתרחשו במדינת ישראל

והשפיעה רבות עליהם, וחינכה דורות רבים של סטודנטים לתכנון ולאדריכלות בטכניון ופתחה בפניהם את העולם החשוב של שיקולים חברתיים בתכנון. תרומותיה רבות השנים לעולם התכנון בארץ, התמדתה בחינוך דורות של מתכננים ושמירה עקבית על עקרונות של תכנון הוגן וצדק חברתי, ראויים להערכה ולהוקרה.

(מתוך נימוקי השופטים. [לקריאה המלאה של הנימוקים](#)>>)

בטקס שהתקיים באירוע הסיום של הכנס, פרופ' נעמי כרמון נשאה דברים בשם הזוכים. [לקריאת דבריה בטקס](#)>>

ערב עיון לכבוד פרופ' אמריטה נעמי כרמון

בסוף חודש יוני התקיים ערב עיון לכבוד פרופ' נעמי כרמון. ערב העיון כלל הרצאות קצרות בנושא "תכנון וחברה – חזית הידע" מפי חוקרים שונים מהטכניון ומוסדות אקדמיים נוספים. את האירוע הנחה ראש המרכז לחקר העיר והאזור פרופ' שמאי אסיף, ונכחו בו חוקרים, חברי סגל ועמיתים מהמרכז לחקר העיר והאזור והפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, חוקרים ועמיתים מאוניברסיטאות אחרות ובעלי תפקידים מכל הארץ, וכן סטודנטים בעבר ובהווה של פרופ' נעמי כרמון.

תערוכה - The Life and Work of Regional Planning Pioneer Ladislav Segoe (1894-1983)

בתאריך ה-28 למרס נפתחה תערוכה בגלריה פקא שבפקולטה: The Life and Work of Regional Planning Pioneer Ladislav Segoe (1894-1983), אשר פעל ותרם רבות לפרקטיקה התכנונית באמריקה והיה בין המתכננים הבולטים אשר כונו National Planning Pioneer על ידי איגוד המתכננים האמריקאי APA. הוא גם תרם מכספו להקמתו של בנין סגו הנושא את שמו ובו שוכנת הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון.

התערוכה החלה באוניברסיטת סינסינטי באביב 2015 משם נדדה בסתיו לאוניברסיטת קורנל ובמרס 2016 הגיעה אלינו. התערוכה כללה פריטים רבים מאוספו של Ladislav Segoe (ספרים, תוכניות עיר, תשריטים ומפות).

בטקס הפתיחה השתתפו נשיא הטכניון, פרופ' פרץ לביא, פרופ' דוד אידלמן מהמחלקה לתכנון ערים ואזורים באוניברסיטת סינסינטי, יוזם התערוכה ונציג המשפחה אשר נשאו דברים, אדריכל Vincent Sansalone אוצר התערוכה - גם הוא מהמחלקה לתכנון ערים באוניברסיטת סינסינטי, דיקן הפקולטה פרופ' יהודה קלעי, חברי סגל וסטודנטים מהמסלול לתכנון ערים ואזורים. את הטקס הנחה פרופ' אמנון פרנקל והוצגו בו שתי הרצאות מקצועיות. האחת על ידי פרופ' אמריטוס רחל אלטרמן אשר כותרת הרצאתה: "US zoning and Segoe's special contribution in a comparative framework with Israeli local planning". והשנייה על ידי פרופ' מ' דניאל אורנשטיין: "Unraveling the science and politics of historical population environment discourse in Israel".

כנס חוקרים צעירים בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים

בתחילת חודש אפריל התקיים בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים כנס חוקרים צעירים, במהלכו התקיימה גם הרצאת אורח של פרופ' ג'ף מלפס מאוניברסיטת טזמניה באוסטרליה. בכנס הציגו סטודנטים לתארים מתקדמים את מחקריהם במספר מושבים לאורך היום. בין המציגים היו גם סטודנטים מהמסלול לתכנון ערים ואזורים בפקולטה – מסלול הקשור ישירות למרכז לחקר העיר והאזור. העבודות שהוצגו לקחו חלק במושבים במהלך ביום העוסקים בנושאים השונים, ביניהם היבטים סביבתיים בתכנון עירוני, ניתוח סביבות מגורים ומדיניות תכנון כמנוע לשינוי.

יום עיון: בין עיר דתית לדת עירונית

ד"ר מירב אהרון, מוריאל רם

בסוף חודש פברואר נערך יום העיון במסגרת פרויקט מחקר שמירב אהרון מהמסלול לתכנון ערים ומורי רם, פוסט-דוקטורנט בפקולטה, עורכים בעכו ואשר דן באופנים בהם תהליכי שינוי אורבניים משפיעים על הדרכים בהם דת מתעצבת ונחווית בעיר. בהמשך למחקר זה ביקש יום העיון לבחון בעין ביקורתית את היחסים בין דתיות לעירוניות, מתוך ההבנה כי יש צורך בחשיבה מחודשת של האופנים בהם דת נהפכת לגורם מרכזי בעירוניות בת ימינו. לצורך כך כינסנו פאנל של חוקרות וחוקרים מובילים הפועלים במגוון תחומי ידע

דיסציפלינאריים כמו תכנון, ארכיטקטורה, משפטים, כלכלה, סוציולוגיה, גאוגרפיה ולימודי תאטרון. יום העיון התקיים בפורמט של שולחן עגול כאשר המטרה העיקרית הייתה לבחון את השפה התאורטית בתחום המחקר הדין במקומה של הדת בעיר, ואת האופנים בהם ניתן לבקר ולפתח את השיחה האקדמית העכשווית על נושא זה ותוך כדי כך, לגבש קהילת ידע מחקרית מקומית ובינלאומית. יום העיון נערך תחת חסות המרכז לחקר העיר והאזור והפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים.

תכנית ימית לישראל | מפגש פורום בעלי עניין - יולי 2016

תכנית ימית לישראל שואפת להגשמתם של חזון ימי חדש ושל מטרות הנגזרות ממנו. התכנית מציעה דרכים לניהול מודע ואחראי של הים בגישה אקולוגית כוללת, לפיתוח הידע הימי, לשיפור המודעות הציבורית לתכנון של המרחב הימי וליצירת דמותו המרחבית. תכנית ימית לישראל מתווה חזון וסדרה של מטרות ברורות וכן כללים ואמצעים למימושם. תכנון וניהול המרחב הימי הישראלי על-פי תכנית זו, יאפשרו לממש את כל המטרות ואף ליצור ביניהן יחסי גומלין מאגברים (סינרגיים). התכנית פורסמה בנובמבר 2015. הצוות המוביל של התכנית ממשיך ללוות את ההתפתחויות הקשורות לתכנית ועוסק בהטמעתה ובעדכונה במידת הצורך.

[להרצאתו של פרופ' שמאי אסיף על התכנית הימית <>](#) [לאתר התכנית ומידע נוסף <<](#)

התכנית מובלת במרכז לחקר העיר והאזור בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון על ידי צוות מוביל הכולל את **פרופ' שמאי אסיף**, **פרופ' מ' מישל פורטמן**, **פרופ' יובל כהן**, **ד"ר אליק אדלר**, **ד"ר עידן פורת**, **ד"ר יעל טף-סקר**, וצוות אתוס אדריכלות תכנון וסביבה – **אלון פרלמן** ו**אלעד שוחט**, בסיוע יועצים ומומחים מהאקדמיה ומתחומי המקצוע השונים.

תכנית ימית לישראל | מפגש פורום בעלי עניין - יולי 2016

בתחילת חודש יולי 2016 התקיים בטכניון מפגש בעלי עניין, המהווה המשך לתהליכי ההשתתפות שנבנו במהלך הכנת התכנית. במפגש השתתפו 40 נציגים של משרדי ממשלה, רשויות וארגונים חברתיים, יועצים ומומחים וכן הצוות המוביל של התכנית.

המפגש התמקד בשלושה נושאים הנמצאים במוקד התכנית:

• משילות במרחב הימי – המלצת התכנית לקידום חוק האזורים הימיים שיזמה הממשלה תוך מתן פתרון לחילוקי הדעות שאינם מאפשרים את קידומו. בין השאר, מציעה התכנית להרחיב את סמכויות המועצה הארצית לתכנון ובניה ושל הולחו"ף (הול"ם?) לאשר תכנית ימית כמוצע ולקבוע בה תנאים שיאפשרו הפעלת הסמכויות של בעלי הסמכות הקיימים ללא צורך בהליך תכנוני מורכב או בהקמה של וועדות נוספות. רק חריגות מהמדיניות המוצעת בתכנית יחייבו אישור של הול"ם או המועצה.

צוות תכנית ימית לישראל יגבש הצעת עקרונות לחקיקה ברוח הנ"ל ויביאה בפני הפורום.

• אנרגיה / גז טבעי – המלצת התכנית להקמת תשתית ציבורית (HUB) בתחום מימי החופין (הריבוניים), לקבלה, ניתוב והזרמה של אנרגיה מכל הספקים בעתיד ופיתוח מתקנים נלווים כמו תחנות כוח או מיכלי אחסון של מלאים ברמות שונות. זאת, להבטחת שליטה ותחרות ולעידוד פיתוחה של תעשייה נלווית. ההחלטות האחרונות בעניין הקמת אסדת ניתוב וטיפול על פי תמ"א 37ח' מותירות אמנם את המרחב הדרוש להקמת התשתית הציבורית כאמור, אך מותירה עדיין את היוזמה, כולל החיבור היבשתי, בידי החברות המפיקות. החלטות אלה אינן מקדמות את המטרות שהותוו בתכנית. **הנושא הועלה לאחרונה בפני פורום סמנכ"לים במשרד התשתיות הלאומיות האנרגיה והמים ויועלה בפני גורמים רלוואנטיים נוספים.**

• המבנה המרחבי המוצע – היוצר הבחנה מרחבית בין אזורים על פי רמת השימוש/שימוש ועל פי רמת הייזום/תגובה המוצעות בהם. המבנה המרחבי נבחן לאור ניתוחים עדכניים של רגישות בתי גידול ופערי מידע שעודכנו לאחרונה במסגרת הסקר האסטרטגי סביבתי (סא"ס) של משרד התשתיות הלאומיות האנרגיה והמים שנערך ע"י המכון לחקר ימים ואגמים. הודגש שבחינת הרגישות ופערי המידע נערכה ב-סא"ס רק מול שימושים הקשורים לחיפוש הפקה וטיפול גז ונפט ואינם מתייחסים לשימושים אחרים. **צוות התכנית יבחן את ההשלכות של המלצות שנתגבשו בסא"ס על המבנה המרחבי ועל ההנחיות המרחביות, בעיקר בחלק המערבי של מדף היבשת ובחלקים של מדרון היבשת שנקבעו בתכנית כאזורי ביניים- 'אזור ימי מוגן-משולב'.**

הנושאים נדונו לעומקם. חברי הפורום מוזמנים להמשיך ולהתייחס לנושאים השונים- אלה שהועלו ואחרים המופיעים בתכנית ימית לישראל. זאת, הן בתכתובת דוא"ל והן באמצעות ה- 'אסדה' המאפשרת הדגשים והתייחסויות על פי מיקומם הגאוגרפי וסימונים בהתאם.

המפגש הבא של פורום בעלי העניין יערך לקראת סיום השנה וגיבוש העדכונים למסמך תכנית ימית לישראל, מועד משוער נובמבר 2016.

הפקולטה לארכיטקטורה
ובינוי ערים

המרכז לחקר העיר והאזור
ע"ש פיליפ ואתל קלצניק

נתראה במהדורה הבאה!

בקרו אותנו באתר המרכז ובדף הפייסבוק